

Tanítási tervezet

Az óra időpontja: 2017. április 11.

Iskola, osztály: ELTE Trefort Ágoston Gyakorló Gimnázium, 8.B

Iskola neve és címe: ELTE Trefort Ágoston Gyakorló Gimnázium, 1088 Budapest, Trefort u. 8.

Tanít: Vörös Miklós Ferenc

Témakör megnevezése: A hazánkkal szomszédos országok földrajza

Tanítási egység (téma) címe: **Csehország földrajza**

Az óra (jellemző) típusa:

Ismereteket szerző és feldolgozó óra

1. Tantervi követelmények

1.1. A tanítási óra oktatási céljai: Csehország főbb természetföldrajzi egységeinek a megismerése, jellemzőinek feltárása és azok elhelyezése a térképen. Az ország gazdasági, társadalmi és politikai alapismereteinek az elsajátítása. A helyi jellegzetességek megismerése, főbb látványosságok közös tanulmányozása.

1.2. A tanítási óra képzési, fejlesztési céljai:

Egymás meghallgatása, odafigyelés a másokra.

Feladatokban való aktív részvétel elősegítése, csoportmunkában való részvétel, egyéni rész vállalása a feladatokon belül.

A térképen való tájékozódás készségének fejlesztése, földrajzi nagyságrendek esetleges tévképzeteinek a megszüntetése, matematikai és intellektuális kompetenciák fejlesztése.

1.3. A tanítási óra nevelési céljai:

A közép-európai régióban való tájékozódás segítése.

Önálló gondolkodás fejlesztése.

Csoportban történő munka

1.4. Oktatási követelmények:

a. Fogalmak:

- új fogalmak: Érchegység

Szudéták, Cseh-erdő, Sumava, Cseh-Morva-dombság, Moldva, Morva-medence, Morva, Cseh-medence, felső-sziléziai iparvidék, Prága, Brno, Ostrava, Plzeň, Karlovy Vary

- megerősítendő fogalmak: GDP

b. Folyamatok:

- megerősítendő folyamatok: népességcsökkenés, asszimiláció

c. Összefüggések:

- új összefüggések:
Kedvező földrajzi fekvés a jó gazdasággal rendelkező Németország és Ausztria között, relatíve szerencsés történelmi fejlődés (pl.: Lengyelországhoz képest).
- megerősítendő összefüggések:
Erős autóipar a kedvező földrajzi fekvése, jó infrastruktúra és olcsó munkaerő miatt.
- d. Megfigyelések, vizsgálatok, kísérletek:
Csehország medence jellegének és a hegykoszorú térbeli elhelyezkedésének a vizsgálata.
- e. Fejlesztendő készségek, kompetenciaterületek:
Intellektuális, matematikai, természettudományos kompetenciák.
- f. Főbb tanulói tevékenységek:
Órai aktivitás, hozzászólás, cédulák csoportosítása, tankocka megoldása, vázlatírás

2. Szemléltető és munkaeszközök

- tankönyv: Arday István (szerk.) Földrajz 8. Tankönyv. OFI. 1. kiadás. 2016.
- munkafüzet: Arday István (szerk.) Földrajz 8. Munkafüzet. OFI. 1. kiadás. 2016.
- falitérkép
- projektor (PPT, tankocka)
- borítékban névkártyák
- szivacs labda
- táblára ragasztandó laminált nagytáj nevek

3. Felhasznált irodalom

Tk. + akt. kerettanterv gimnázium 7-12. osztályaira (http://kerettanterv.ofi.hu/04_melleklet_7-12/index_6_gimn.html)

Idő-keret	Az óra menete	Didaktikai mozzanat, módszer	Munka-forma	Eszköz
0-1p	Adminisztráció	-	-	-
1-6p	Játékos bemelegítés labdával. Akinek dobom a labdát, az válaszol az előző órák tananyagából (Szlovákia, Ukrajna, Lengyelország, Németország) feltett rövid kérdésekre.	Ismétlés, előzetes ismeret felidézése	Irányított beszélgetés	Szivacs-labda
6-8p	A borítékban lévő cseh jellegzetességek csoportosítása a kategóriákhoz. Párosával kapnak a diákok borítékokat, melyekben cseh jellegzetességek névkártyái találhatóak. Ezeket kell a megadott kategóriákba rendezni a padon.	Ráhangolódás	Páros munka	Boríték, cédulák
8-12p	Helyes csoportosítás megbeszélése , magyarázata képekkel. (PPT 1-10. dia)	Ráhangolódás, ellenőrzés, tanári, tanulói közlés	Kérdve kifejtés	Projektor - PPT
12-14p	Csehország elhelyezése a térképen. Egy ember körülhatárolja az országot a fali térképen, többiek követik, és az ujjukkal mutatják a saját	Térképhasználat	Egyéni	Fali térkép, atlasz (42-42. o.)

	atlaszokon.			
14-20p	Csehország kirakása a táblán a nagytájak névkártyáinak felragasztásával. A nagytájakat be kell azonosítani a térképen, a szólított diák kijön a táblához és ráragasztja a megfelelő nagytájakat a megfelelő égtáj felé orientálva, úgy hogy a névkártyák kiadják a cseh hegykoszorú formáját. Közben az atlasz segítségével megállapítjuk a nagytájak jellemzőit (ásványkincsek, folyók). A vázlat bekerül a füzetbe egy A4-es oldal nagyságában. • Érchegység (ÉNy) barnakő. • Szudéták (ÉK) feketekő. • Cseh-erdő, Šumava (DNy) feketekőszén, vasérc • Cseh-medence (É) Elba, Moldva • Morva-medence (DK) Morva • Cseh-Morva-dombság (Közép)	Feladat kijelölése, térképhasználat, térbeli vázlat készítése, tanulói közlés	Egyéni munka, kérdve kifejtés	Tábla, névkártyák, füzet
20-22p	Gazdasági, társadalmi, politikai adatok párosítása névkártyákkal. A számok nagyságrendjéről lehet logikusan következtetni a párokra. Borítékban kapják meg a tanulók kettesével. (Mértékegység nem mindenhol adott a feladat nehezítése érdekében.) ○ GDP – 286 952 millió dollár ○ Időeltolódás MO-hoz képest – 1 óra ○ Terület – 78 866 km² ○ Népeesség – 10,5 millió fő ○ EU csatlakozás – 2004 ○ Magyar kolónia – 14 000 fő ○ Ateisták aránya – 40% ○ Városi lakosság aránya – 75% ○ Népeességnövekedés – +0,1%	Feladat kijelölése, következtetés	Páros munka	Cédulák
22-28p	Párosítás ellenőrzése tankocka segítségével. A feladat ugyanaz, ezúttal mindenki látja a kivetítőn a feladatot. Akit szólítok, összeilleszt egy párt a számítógépen, így minden páros tudja magának ellenőrizni a saját megoldását. https://learningapps.org/display?v=pqgnyaa6k17 (utolsó letöltés: 2017-04-07)	Feladat kijelölése, ellenőrzés	Interaktív egyéni munka	Tankocka
28-31p	4 fős csoportokat alkotunk. Minden csoport kap egy várost. Minden csoporttagnak külön feladat jut. (lásd melléklet) Minden csoport három tagja kap egy rövid leírást/ábrát/stb. és válaszolnia kell a hozzá tartozó kérdésekre. A csoport negyedik tagja pedig a szószóló, aki csak kérdéseket kap. Neki kell összegyűjtenie a többiektől a kérdéseire	Feladat kijelölése	Csoportmunka és csoportos munka	Feladatlap

	a választ, ami alapján majd 1-2 mondatban be fog számolni az osztálynak a városokról. Egy extra csoport pedig Prága egyik nevezetességét kapja. Feladatuk: közös brain storming			
31-42p	Beszámolók megtartása. Minden szószóló beszámol 1-2 mondatban a saját városáról és elhelyezi azt a térképen. Extra csoport is beszámol. Közben képek vetítése és tanári magyarázat. (PPT 12-27. dia)	Új ismeret szerzése, tanulói közlés, tanári magyarázat	Egyéni munka	Projektor – PPT, fali térkép
42-45p	Tanári összegzés az órán tanultakról. Lényeg kiemelése, figyelem felhívása a fontosabb tudnivalókra. Rövid értékelés, óra lezárása.	Rögzítés	Frontális	-

Melléklet

Megjegyzés: 1-es, 2-es, 3-as és 4-es jelöli a csoporttagokat, illetve, hogy mit kapnak készhez a csoportmunka során. A csoport tagjai közül szinte minden lényegi információt általában csak egy embernek áll módjában megállapítani, még azt is, hogy egyáltalán melyik várost kapta a csoport (kivéve Prágánál). Így elengedhetetlen, hogy mindenki kivegye a részét a munkából és együttműködjön a többiekkel.

Brno**1.**

A város középkori magyar neve Berén, vagy Börénvásár, később azonban ezek kikoptak a szóhasználatból és a 19. századi magyar szövegekben már a németből átvett Brunn az egyeduralgó. A 20. század második felétől azonban Magyarországon jellemzően az adott ország településnév szabályait alkalmazták. Éppen ezért az atlaszban a németes Brunnre nagyon hasonló eredeti cseh névváltozatot találod.

Melyik ez a település? Használd az atlaszt!

2.

A város területe 230,19 km², népsűrűsége pedig 1610 fő/km².

Hány fős lakossága van a városnak?

3.

A Morva-medencében elhelyezkedő város Csehország második legnépesebb települése és egyben a déli ország rész központja is. Az óvárosban többnyire régi vágású belvárosi épületek találhatók, a központtól kifelé távolodva viszont egyre több szocreál stílusú építménnyel találkozhatunk. A tömegközlekedést szinte kizárólag villamosok bonyolítják le. A város sűrű sínhálózatán főleg Tatra villamosok szállítják az utasokat. A rengeteg látnivaló közül a Szent Péter és Pál-katedrális a legismertebb és leglátványosabb.

Miért jelentős a fent leírt cseh város a szöveg alapján?

Melyik a város legfontosabb látnivalója?

4.

Mi a városok neve?

Hol helyezkedik el a térképen?

Hány fős a lakossága?

Milyen jelentőséggel bír a város?

Melyik a legfontosabb látnivalója?

Ostrava**1.**

A város Csehország keleti részén található néhány kilométerre a Lengyel határtól. A település mellett az Odera nevű folyó található. A város Morvaország és Szilézia határán húzódik. Éghajlata kiváló, amit sokszínű állat- és növényvilága is tanúsít. Ez Csehország harmadik legnagyobb városa. Leginkább iparvidékéről és szénbányászatáról nevezetes.

Melyik várossal szól a szöveg? Állapítsd meg az atlaszod segítségével!

Miről nevezetes a város?

2.

A város területe 214 km², népsűrűsége pedig 1443 fő/km².
Hány fős a város lakossága? (100 000-re kerekítve)

3.

Jellemezd a várost az atlaszod jelkulcsa segítségével, ha az adott város neve alatt a térképen a következő jelek találhatóak:

4.

Mi a városotok neve?
Hol található a térképen?
Hány fős a lakossága?
Miről nevezetes a város?
Milyen ipari tevékenység folyik itt?

Plzeň

1.

Ez Csehország negyedik legnagyobb városa. Az ország nyugati részén található, kb. 50 km-re a német-cseh határtól. Ha Prágából szeretnénk megközelíteni a várost, akkor körülbelül 100 km-t kell utaznunk az autópályán délnyugati irányba.

Melyik ez a város?

2.

A város környékén lévő völgyekben kiváló minőségű komlót termelnek. A helyi gyárban nem csak az itt megtermelt komlót, hanem rengeteg vizet, malátát és egyéb hozzávalókat használnak fel alapanyagként.

Milyen gyár működhet a városban?

3.

E város gyárában a Škoda évtizedek óta villanymozdonyokat, villamossági gépeket, atomerőművi berendezéseket készít, a személyautók azonban egy másik városban (Mladá Boleslavban) gördülnek le a gyártósorokról.

Melyik vállalatnak van ebben a városban gépipari gyára?

Miket gyárt a városban ez a vállalat?

4.

Mi a városotok neve?
Hol található a térképen?
Milyen gyárak találhatóak a városban?
Melyik híres gépipari vállalat neve fűződik a városhoz?

Karlovy Vary**1.**

A város német neve Karlsbad, az atlaszban azonban a cseh névváltozattal találhatod meg. Az Érchegység lábánál fekvő város Prágától nyugatra található. Autópályáról nem, főútról viszont megközelíthető a település.

Melyik lehet ez a város?

2.

Hány fős a város lakossága, ha 59 km² a területe, népsűrűsége pedig 909 fő/km².

Hány fős a lakossága? (10 000-re kerekítve)

3.

A városnak 13 nagyobb és 300 kisebb gyógyvízforrása van. Az egyes források hőmérséklete 34–73 °C között alakul. Itt gyártják a híres 32 gyógynövényt tartalmazó gyomorkeserűt a Becherovkát. Az Érchegységben kitermelt kaolint porcelánná dolgozzák fel a városban.

Mit gondolsz, milyen létesítményeket építettek a városban, hogy kihasználják a helyi gyógyvíz adta lehetőségeket?

Melyik gyomorkeserűt gyártják itt?

Milyen gyár működik a városban?

4.

Mi a városotok neve?

Hol található a térképen?

Hány fős a lakossága?

Hogyan kihasználják a helyi gyógyvíz adta lehetőségeket?

Melyik gyomorkeserűt gyártják itt?

Milyen gyár működik a városban?

Prága**1.**

Évente több millió turista látogat el Csehországba, de a legtöbben csak Prágát (Praha) fedezik fel. Tény, hogy Prága kihagyhatatlan célpont: a háborúktól megkímélt műemlékváros a középkori városszerkezetével, impozáns épületeivel, hangulatos sörözőivel különleges élményt nyújt fiatalabbaknak és idősebbeknek egyaránt.

Mi adja a cseh főváros turisztikai vonzerejét?

2.

Hány fős a város lakossága?

Hogyan változott a város lakossága a 21. században?

Ez kisebb vagy nagyobb, mint Budapest lakossága?

Év	Lakosság
2001	1.169.100
2005	1.173.000
2007	1.194.407
2008	1.233.211
2012	1.241.664
2016	1.267.449

3.

Olvasd le az atlaszodról, hogy mely iparágak jelentősek a városban!

4.

Hol helyezkedik el a főváros?

Mitől vonzó Prága a turisták számára?

Hány fős a város lakossága?

Mely iparágak jelentősek a városban?

Olomouc**1.**

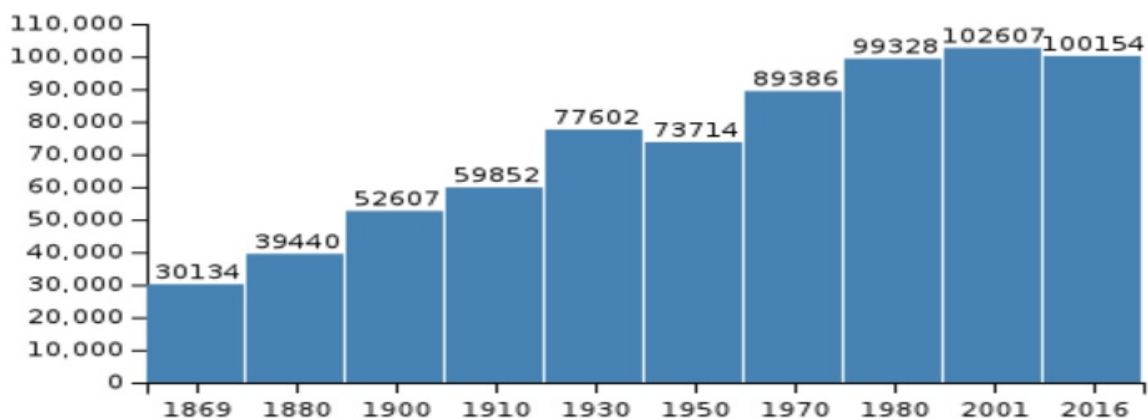
A Morva jobb partján fekvő város régi magyaros neve Alamóc, közsímertebb német neve pedig Olmütz. A 20. század második felétől azonban Magyarországon jellemzően az adott ország településnév szabályait alkalmazták. Így az atlaszodban az eredeti cseh változatában találsz meg.

Melyik ez a város? Használd az atlaszt!

2.

1919-ben a város népességének csupán 41%-a volt cseh. A várost 34%-ban németek, 4%-ban pedig zsidók lakták. A zsidó lakosságot a németek a II. világháború során deportálták. A világháborút követően (1945 után) a német lakosság nagy részét kitelepítették Csehországból, így ebből a városból is.

Mit gondolsz, mivel magyarázhatók e város régi épületein a jellegzetes német építészeti vonások?

3.

Hogyan változott e város lakosságszáma az utóbbi 36 évben?

Hányan lakják jelenleg (2016) a várost?

4.

Mi a városotok neve?

Hol található a térképen?

Hányan lakják jelenleg?

Kik lakták egykor a várost nagy arányban és milyen szembeötlő nyoma van ennek?

Extra csoport: Károly híd

A Károly híd Prága egyik jelképe, egyben a legrégebbi hídja (1357-ben kezdődött a kivitelezés, és a 15. század elején fejeződött be), és ez volt az egyetlen híd a városban 1841-ig. Bohémiai homokkőből készült, és viszonylag jó állapotban sikerült megőrizni. A Károly híd nemcsak a Mala Strana-t (Kisoldali részt) köti össze a Staré Město-val (Óváros résszel), hanem stratégiai jelentősége is van. Tornyok védik (kettő a Kisoldali oldalán, és egy az Óvárosi oldalán), hogy az ellenségek ne tudjanak szabadon, minden akadály nélkül bemasírozni a városba.

Milyen hasonlóságokat találsz a prágai Károly-híd és a budapesti Lánchíd között?